

ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ НАГЛЯД ЗА СТИЧНИМИ ВОДАМИ В УКРАЇНІ

Аналітична довідка, липень 2026

Епідеміологічний нагляд за вмістом вірусів SARS-CoV-2 та грипу в господарсько-побутових стічних водах здійснюється у 22 областях України (за винятком Донецької та Луганської областей) та місті Києві.

На початку 2026 року проведено перегляд кількості та географічного розміщення точок відбору зразків у межах системи епідеміологічного нагляду. За результатами аналізу визначено 60 точок відбору зразків (рис. 1), що забезпечують оптимальне територіальне покриття та репрезентативність даних. Формування мережі точок відбору здійснювалося з урахуванням епідеміологічної доцільності, чисельності населення, охопленого відповідними системами водовідведення, рівня урбанізації територій, а також наявних інфраструктурних та логістичних можливостей для регулярного відбору та транспортування зразків. У середньому на один регіон припадає 2–3 точки відбору, що дозволяє забезпечити належне просторове представлення епідемічної ситуації та створює передумови для отримання порівнюваних і репрезентативних даних для подальшого аналізу та моніторингу циркуляції патогенів.

Відбір зразків стічних вод здійснюється переважно двічі на тиждень (у понеділок та четвер) з дотриманням сталого часового інтервалу між відборами. Такий підхід забезпечує регулярність спостереження, порівнюваність результатів у динаміці та підвищує достовірність аналізу тенденцій циркуляції вірусів у популяції. Водночас у частини регіонів періодичність відбору адаптована з урахуванням логістичних, інфраструктурних та безпекових умов, що впливають на можливість регулярного транспортування зразків і доступ до об'єктів відбору. Зокрема, у Житомирській, Київській, Кіровоградській, Львівській, Миколаївській та Полтавській областях відбір зразків здійснюється один раз на тиждень, у Херсонській області - один раз на два тижні. У Запорізькій області з травня відбір проводився лише в одній точці, що зумовлено обмеженим доступом до об'єкта та дією безпекових обмежень в умовах воєнного стану.

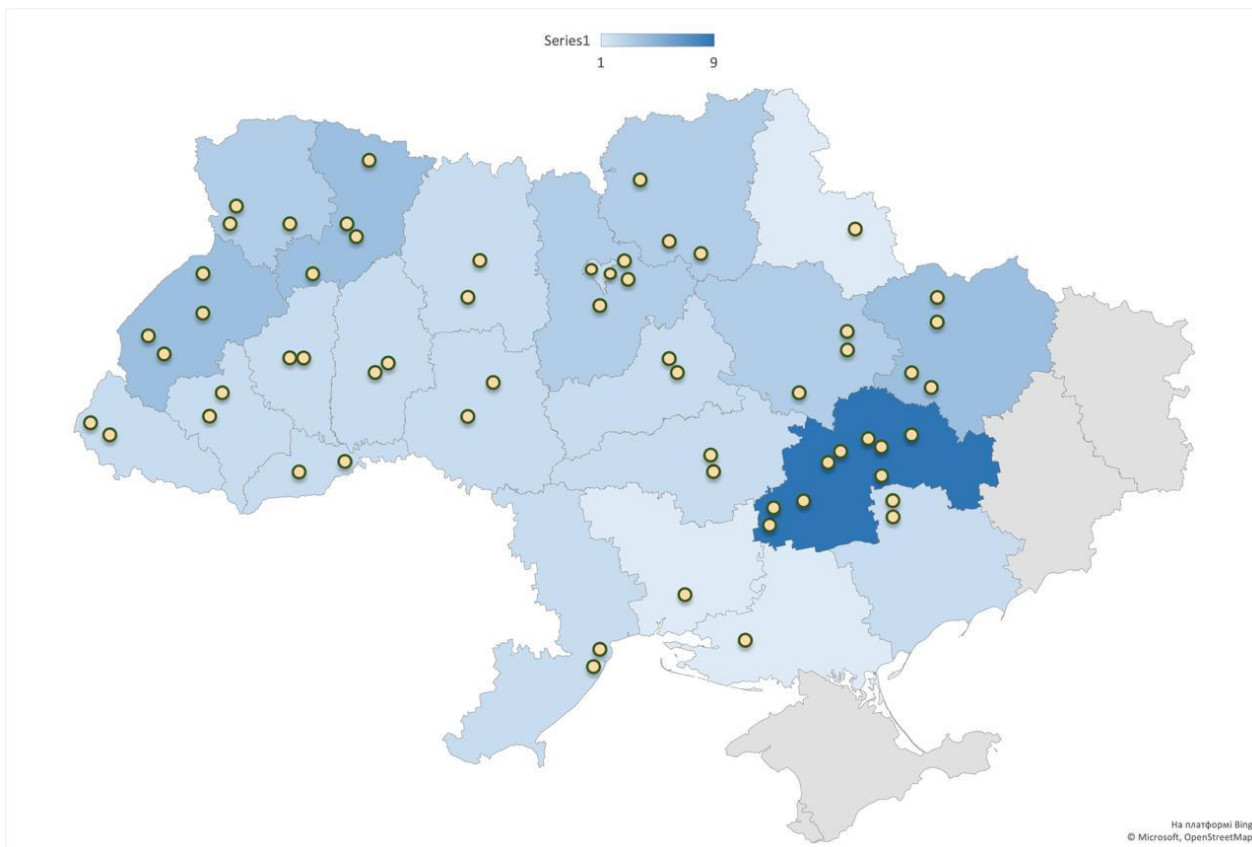

Рисунок 1. Точки відбору проб стічних вод в Україні, N=60, 2026

РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ СТІЧНИХ ВОД

Динаміка реєстрації випадків COVID-19 та результатів виявлення SARS-CoV-2 у пробах стічних вод в Україні у 2024–2026 роках (рис. 2) демонструє чіткий взаємозв'язок між циркуляцією вірусу у популяції та результатами епідеміологічного нагляду за стічними водами. Зростання кількості позитивних проб на SARS-CoV-2 у стічних водах корелювало з подальшим підвищенням рівня захворюваності на COVID-19. При цьому в окремі періоди збільшення кількості позитивних знахідок у стічних водах передувало росту офіційно зареєстрованих випадків, що підтверджує потенціал епідеміологічного нагляду за стічними водами як інструменту раннього виявлення епідемічних змін та додаткового компонента системи епідеміологічного нагляду.

Аналіз динаміки середньої концентрації SARS-CoV-2 у стічних водах України у 2025–2026 роках (рис. 3) також свідчить про високу чутливість системи моніторингу до змін інтенсивності циркуляції збудника. Найвищі показники концентрації вірусу у стічних водах реєструвалися у періоди епідемічного підйому захворюваності на COVID-19, після чого спостерігалось поступове зниження концентрації до низьких рівнів у 2026 році. Стабілізація показників упродовж 2026 року узгоджується зі зниженням активності епідемічного процесу та підтверджує ефективність використання епіднагляду за стічними водами для оцінки тенденцій поширення

SARS-CoV-2, підтримки системи раннього попередження та прийняття управлінських рішень у сфері громадського здоров'я.

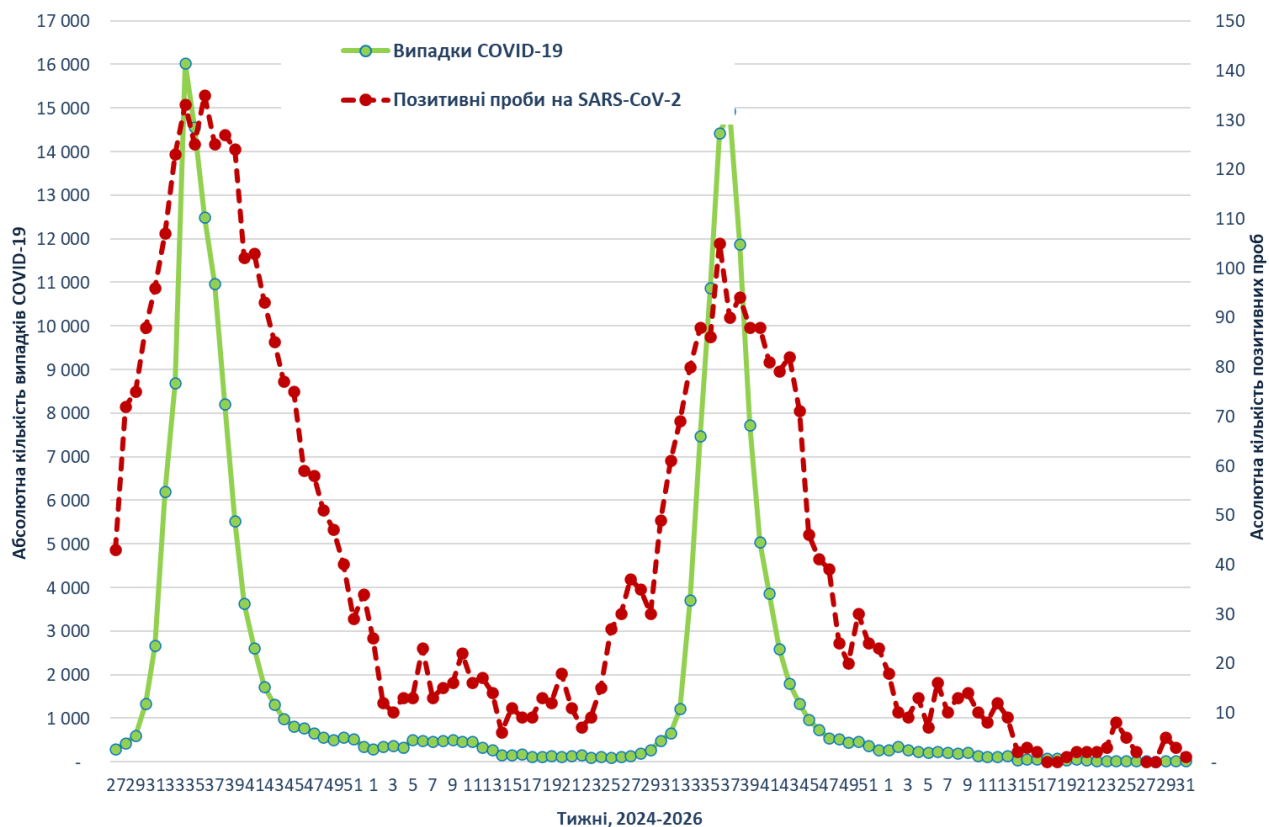

Рисунок 2. Динаміка реєстрації випадків COVID-19 та результатів виявлення SARS-CoV-2 у пробах стічних вод, Україна, тижні 2024-2026 років

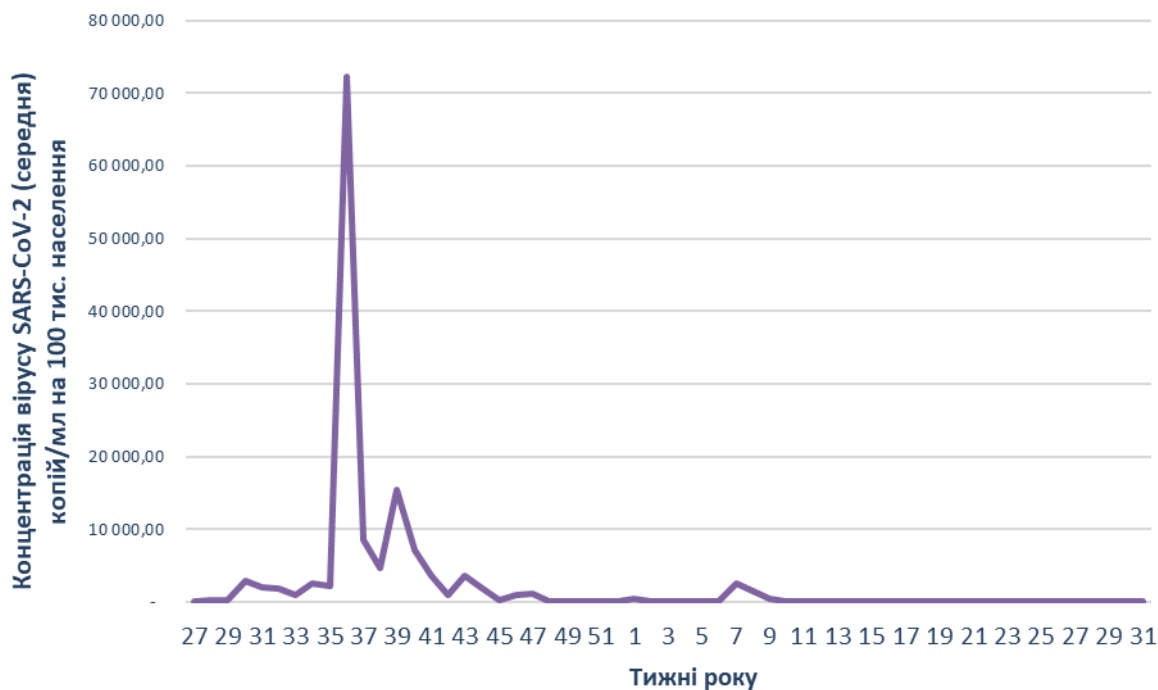

Рисунок 3. Динаміка концентрації вірусу SARS-CoV-2 (середня) у стічних водах, Україна, 27 тиждень 2025 року - 31 тиждень 2026 року

Основні підсумки за липень 2026 року. У липні 2026 року було відібрано та досліджено 453 проби господарсько-побутових стічних вод у 22 областях та місті Києві. Найбільшу кількість проб відібрано у Дніпропетровській (81), Рівненській (36) та Харківській (36) областях, найменшу - у Херсонській (2) та Миколаївській (4) областях (рис. 4). Така варіабельність обсягів відбору зумовлена особливостями організації моніторингу, логістичними можливостями та безпековою ситуацією в окремих регіонах.

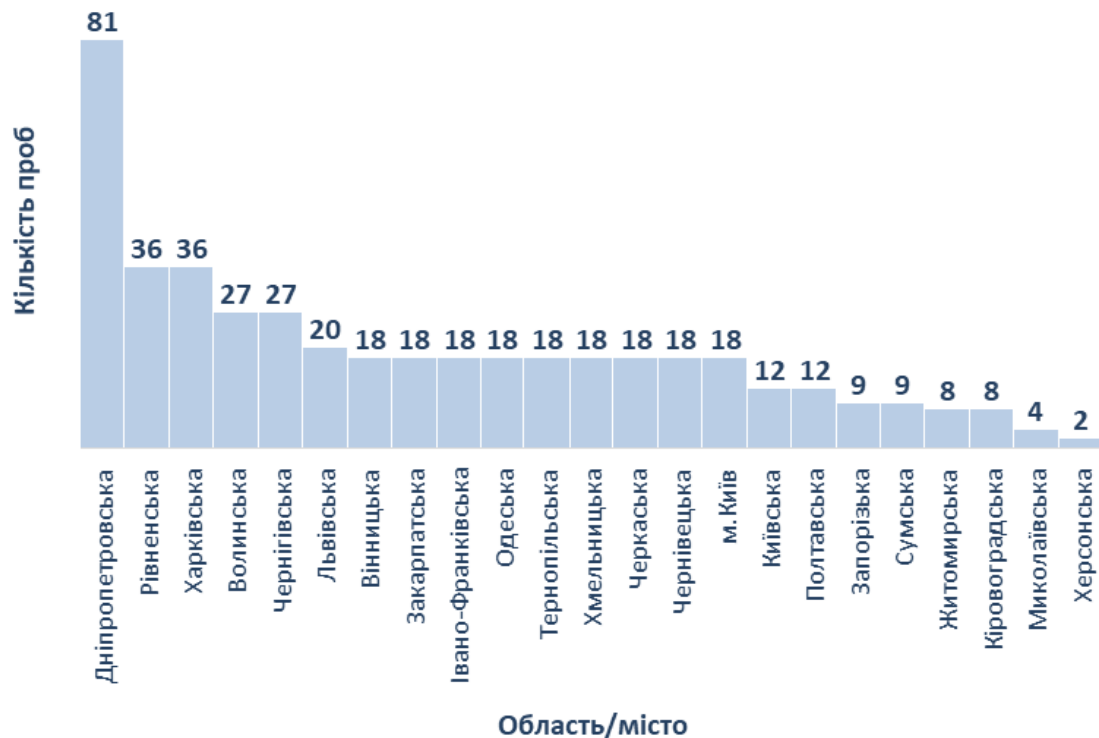

Рисунок 4. Кількість відібраних проб стічних вод у розрізі регіонів України, липень 2026 року

У липні 2026 року позитивні результати на SARS-CoV-2 реєструвалися лише у Закарпатській, Рівненській та Чернівецькій областях (рис. 5). Питома вага позитивних проб серед усіх досліджених зразків становила 2% (9 проб), що свідчить про зниження інтенсивності циркуляції вірусу порівняно з попереднім місяцем. Зокрема, у порівнянні з червнем 2026 року кількість позитивних проб зменшилася у 2 рази (9 у липні проти 18 у червні). Протягом липня кількість позитивних проб за тиждень варіювала від 0 до 5, при середньому значенні 1,8 проб на тиждень.

Водночас у Чернівецькій, Закарпатській та Рівненській областях відмічалася локальне зростання кількості позитивних проб, що може вказувати на спорадичну циркуляцію SARS-CoV-2 на окремих територіях. У Харківській, Дніпропетровській та Львівській областях, навпаки, спостерігалася зменшення кількості позитивних знахідок. У більшості інших регіонів результати лабораторного моніторингу залишалися стабільними без реєстрації позитивних проб або суттєвих змін показників (рис. 6).

Позитивних результатів на віруси грипу А/В у пробах стічних вод у липні 2026 року не виявлено. Аналогічна ситуація спостерігалася і в червні, коли позитивні знахідки також були відсутні. Отримані результати відповідають сезонному зниженню активності вірусів грипу та свідчать про завершення періоду їх інтенсивної циркуляції серед населення.

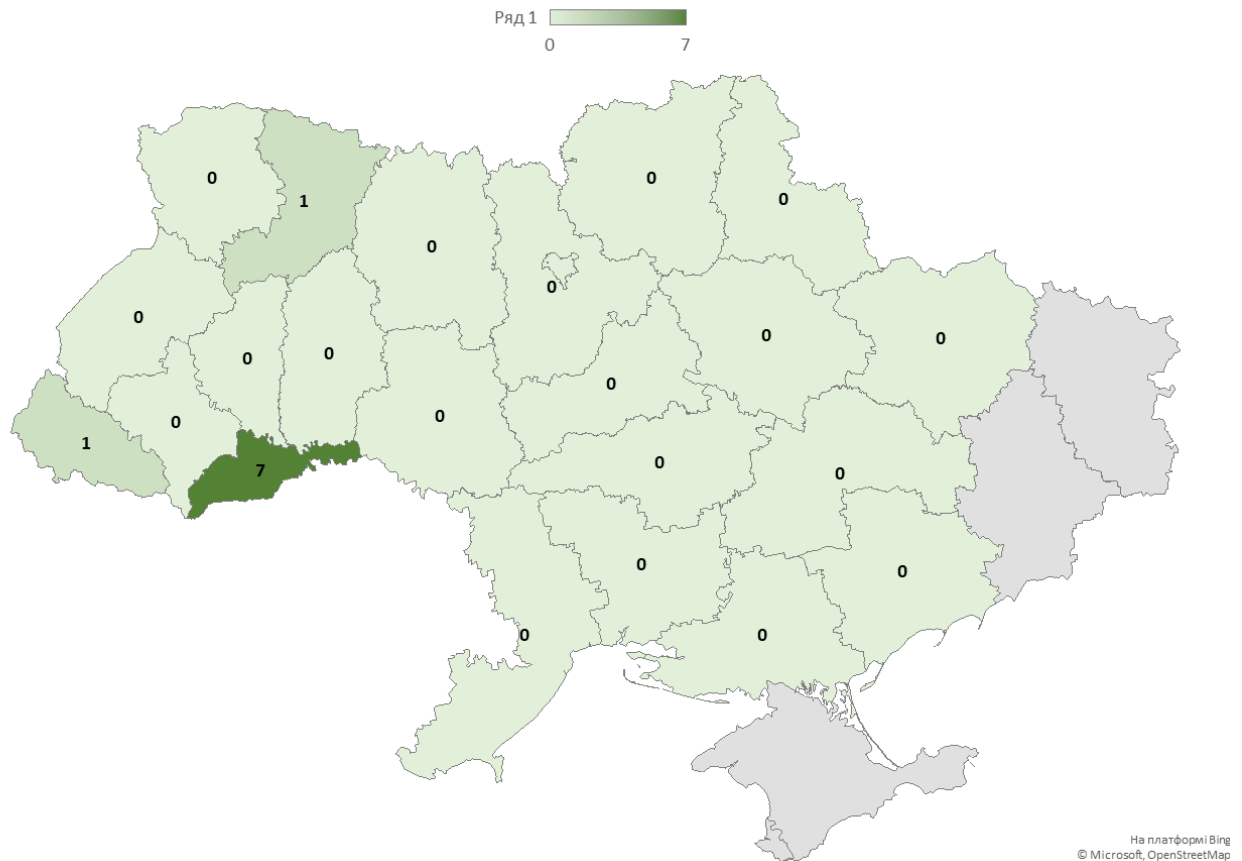

Рисунок 5. Позитивні проби на наявність вірусу SARS-CoV-2 у розрізі регіонів України, липень 2026 року

Зміни динаміки результативності лабораторного тестування у межах епідеміологічного нагляду за стічними водами характеризувалися наступними тенденціями.

У липні 2026 року позитивні результати на наявність SARS-CoV-2 були зафіксовані у 3 областях, у червні – у 4 областях.

Порівняно з червнем, загальна кількість позитивних проб на SARS-CoV-2 зменшилася в 2 рази - з 18 у червні до 9 у липні. Відповідно, питома вага позитивних проб серед усіх відібраних зразків знизилася з 3,9% до 2%.

У 3 областях (Закарпатській, Рівненській, Чернівецькій) зафіксовано зростання кількості позитивних проб на SARS-CoV-2.

У 3 областях (Дніпропетровській, Львівській, Харківській) спостерігалася зменшення кількості позитивних проб на SARS-CoV-2.

Стабільний рівень результативності тестування (без змін у кількості позитивних проб) зберігався у Вінницькій, Волинській, Житомирській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Сумській, Тернопільській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській, Чернігівській областях та м. Київ (рис. 6).

Аналіз щотижневої динаміки за 2025–2026 роки показав, що в період із липня до початку вересня 2025 року (27–36 тижні) спостерігалось стале щотижневе зростання кількості позитивних проб на SARS-CoV-2 — з 30 до 105. Починаючи з листопада 2025 року (45 тиждень) і до середини квітня 2026 року (16 тиждень), відзначалося поступове зниження цього показника — до 2 позитивних проб на тиждень. У другій половині квітня 2026 року (17–18 тижні) позитивні проби на SARS-CoV-2 не реєструвалися. У травні 2026 року (19–22 тижні) щотижня виявляли 1–2 позитивні проби, а впродовж червня–липня 2026 року (23–31 тижні) їх кількість коливалася від 1 до 8 на тиждень, що свідчить про низький рівень циркуляції вірусу в досліджуваний період (рис. 7).

Щодо вірусів грипу А/В, у липні 2026 року позитивних результатів дослідження стічних вод не виявлено, аналогічно до червня.

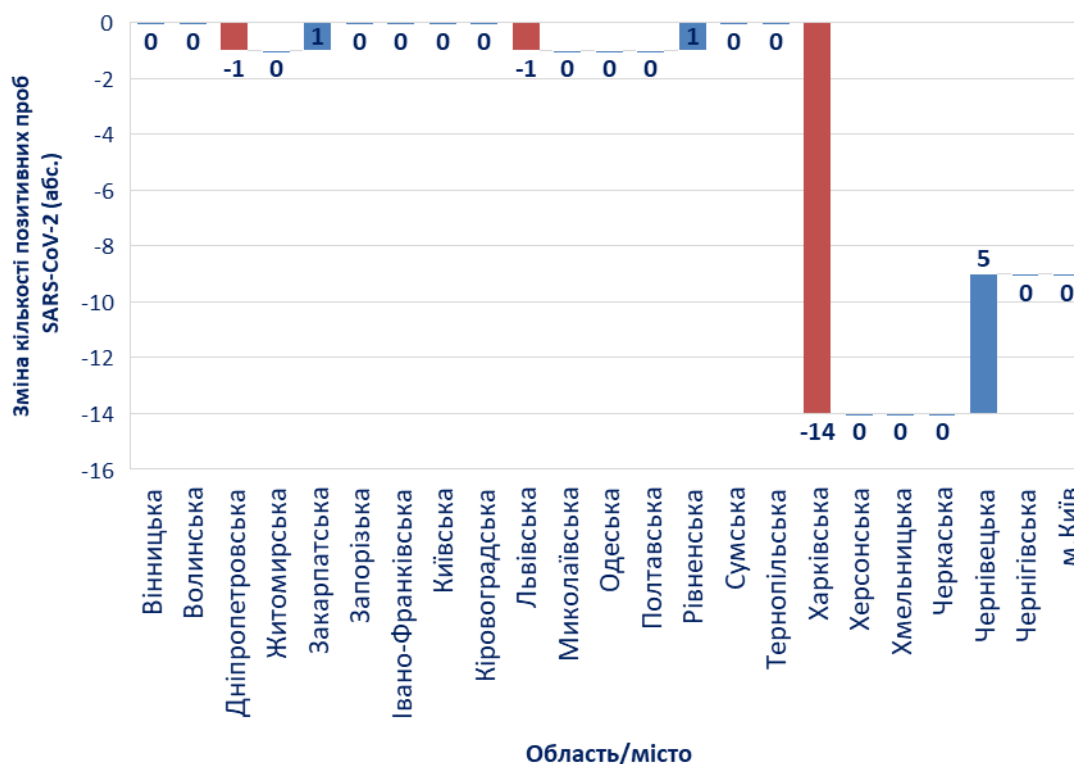

Рисунок 6. Динаміка позитивних проб на вірус SARS-CoV-2 у розрізі регіонів між липнем і червнем 2026 року

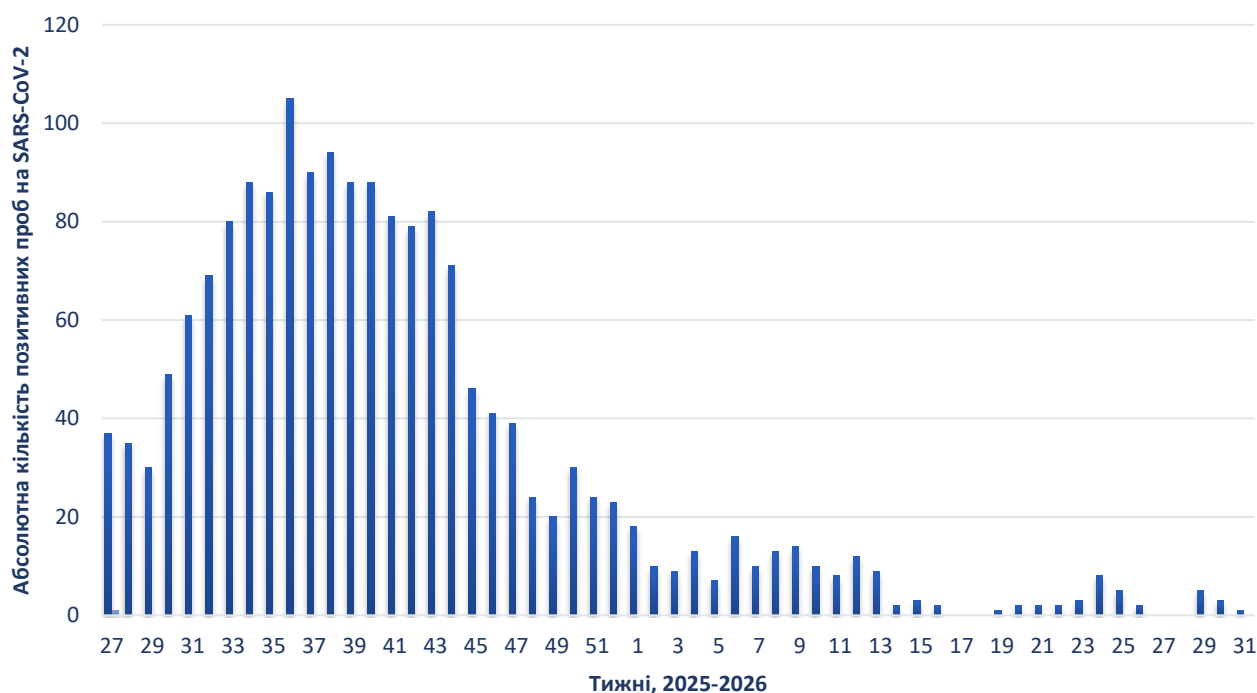

Рисунок 7. Щотижнева динаміка позитивних проб на вірус SARS-CoV-2 у липні 2025 року – липні 2026 року

За 7 місяців (січень-липень) 2026 року в Україні відібрано та досліджено 3150 проб стічної води на наявність вірусів SARS-CoV-2, грипу А/В. Динаміка результативності дослідження у розрізі регіонів наведена на рис. 8.

За результатами лабораторного аналізу позитивні проби на SARS-CoV-2 виявлено у 180 зразках, що становить 5,7% від загальної кількості досліджених проб, тоді як у 2970 пробах (94,3%) були негативні результати (концентрація РНК SARS-CoV-2 – «0»).

Водночас позитивні результати на віруси грипу А/В виявлено у 116 зразках, що становить 3,7% від загальної кількості досліджених проб, тоді як 3034 проби (96,3%) мали негативний результат.

Отримані результати свідчать про циркуляцію респіраторних вірусів серед населення та підтверджують ефективність використання епідеміологічного нагляду за стічними водами як додаткового інструменту для моніторингу інтенсивності поширення інфекційних хвороб, раннього виявлення змін епідемічної ситуації та своєчасного реагування на потенційні епідемічні загрози.

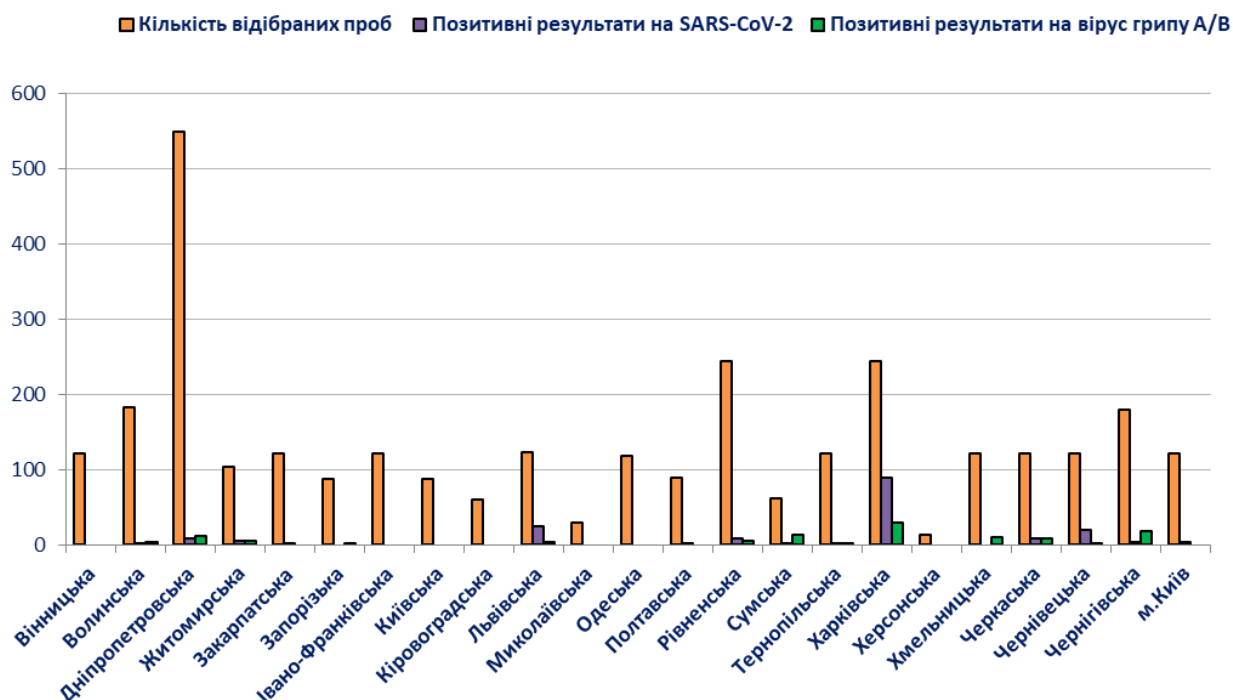

Рисунок 8. Динаміка загальної кількості проб та позитивних проб на віруси SARS-CoV-2, грипу A/B за січень-липень 2026 року у розрізі регіонів

У Таблиці 1 представлено результати дослідження проб стічних вод на наявність вірусів SARS-CoV-2 та грипу A/B у розрізі регіонів України за січень-липень 2026 року, включаючи кількість точок відбору, кількість досліджених проб та число позитивних результатів.

Таблиця 1. Результати аналізу проб стічних вод, Україна, січень-липень 2026 року

Області/місто	Кількість точок відбору	Кількість відібраних проб	Позитивні результати (абсолютна кількість) на:	
			SARS-CoV-2	віруси грипу A/B
Вінницька	2	122	0	0
Волинська	3	183	1	3
Дніпропетровська	9	549	9	12
Житомирська	2	104	6	6
Закарпатська	2	122	2	0
Запорізька	2	88	0	1
Івано-Франківська	2	122	0	0
Київська	3	88	0	0
Кіровоградська	2	60	0	0
Львівська	4	123	25	4
Миколаївська	1	29	0	0
Одеська	2	118	0	0
Полтавська	3	90	1	0
Рівненська	4	244	8	5

Сумська	1	61	2	14
Тернопільська	2	122	1	2
Харківська	4	244	90	30
Херсонська	1	14	0	0
Хмельницька	2	122	0	10
Черкаська	2	122	8	9
Чернівецька	2	122	19	2
Чернігівська	3	179	4	18
м. Київ	2	122	4	0
Україна, всього	60	3150	180	116

РЕЗУЛЬТАТИ ГЕНОМНОГО НАГЛЯДУ В ОБ'ЄКТАХ ДОВКІЛЛЯ

За липень 2026 року референс-лабораторією з діагностики ВІЛ/СНІДу, вірусних та особливо небезпечних патогенів ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України» проведено геномне секвенування 114 зразків стічної води. За результатами досліджень у зразках сумарно ідентифіковано 263 патогени. Найбільшу кількість виявлень зареєстровано у зразках із Одеської області - 81, Київської - 52, Чернігівської - 47, Миколаївської - 23, Кіровоградської - 21, Вінницької - 13, Сумської - 10, Чернівецької - 9, Харківської – 4 та Волинської - 3.

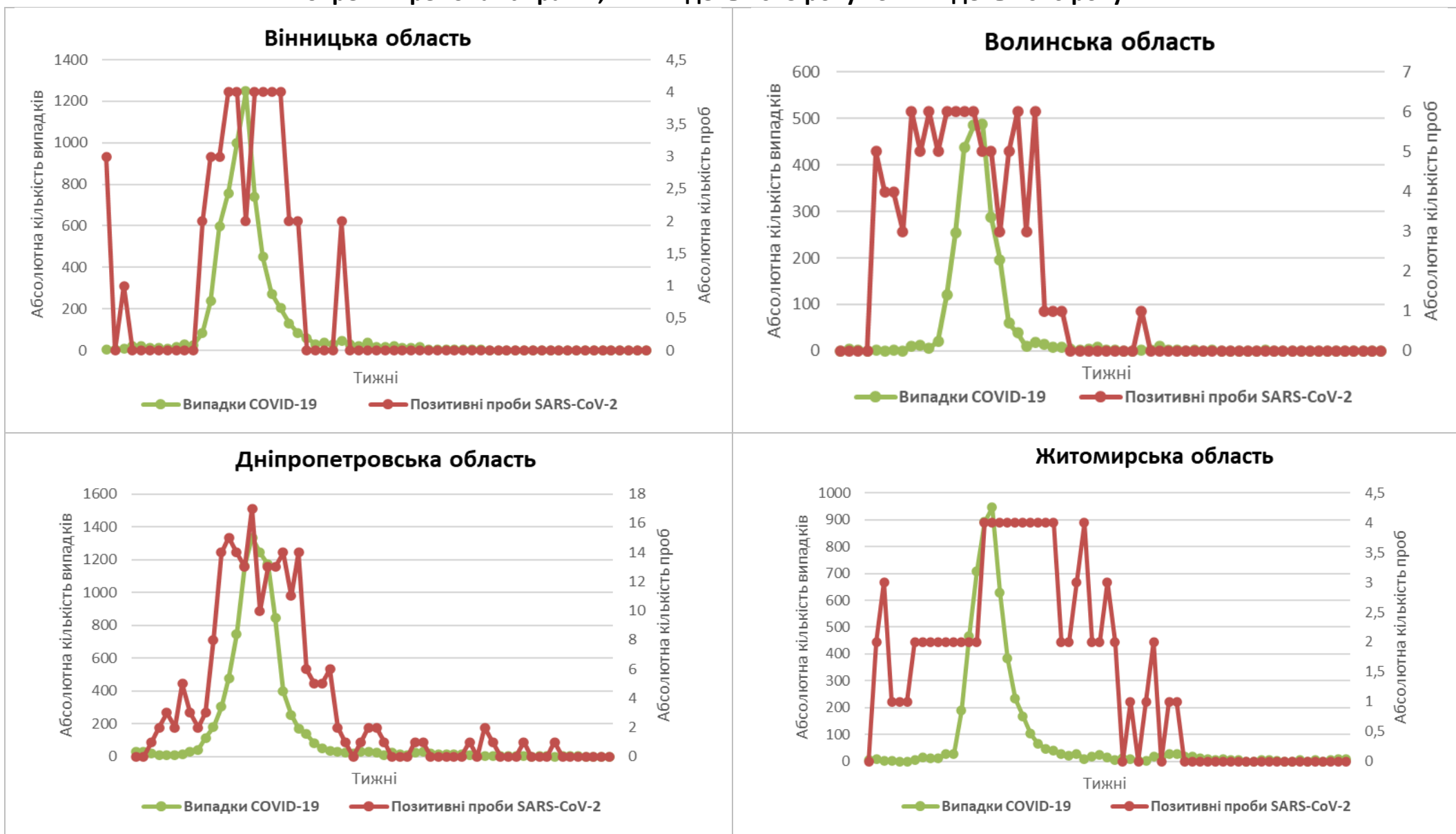
У досліджений зразках було виявлено широкий спектр вірусів, серед яких найчастіше зустрічалися Astrovirus (91), Rotavirus A (69), Norovirus GII (24), Rotavirus C (23), JC polyomavirus (18), Mamastrovirus 8 (10), Human adenovirus F (9), BK polyomavirus (9), Merkel cell polyomavirus isolate R17b (6), Aichivirus (2), Adenovirus C2 (1), WU Polyomavirus (1).

Отримані результати свідчать про активну циркуляцію збудників кишкових вірусних інфекцій у різних регіонах країни та підтверджують доцільність використання епідеміологічного нагляду за стічними водами як інструменту раннього виявлення та моніторингу циркуляції інфекційних агентів серед населення.

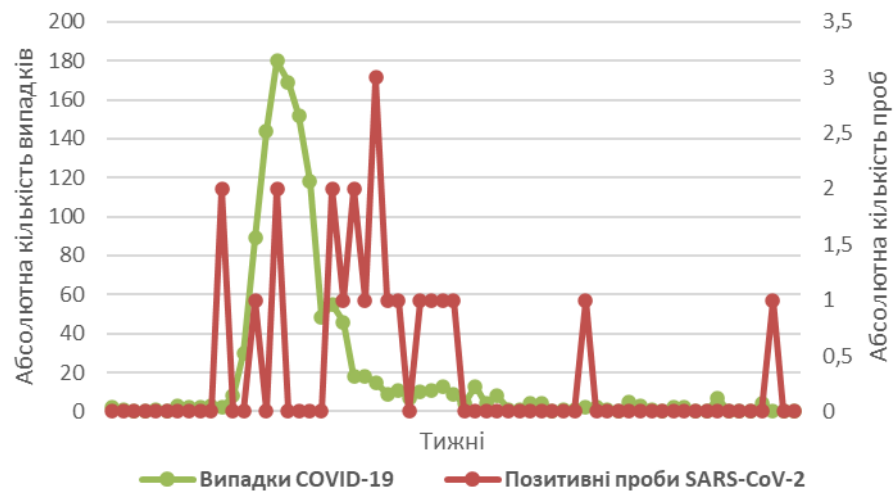
Таблиця 2. Розподіл виявлених вірусів у зразках стічних вод по регіонах України, 01.09.2024 - 01.07.2026

Область, місто	Кількість зразків	Кількість виявлених штамів	з них за окремими вірусами																	
			Adenovirus (B1, E4, F)	Aichivirus	Astrovirus	Chikungunya	Coxsackievirus	Seasonal CoV	Influenza A	Influenza B	Metapneumo-virus	Norovirus (GII, GIV)	Parechovirus	Polyomavirus (BK, JC, 6, 7, Merkel cell isolate R17b)	Poliovirus 1	Rotavirus (A, C)	RSV (A, B)	Salivirus	Sapovirus	SARS-CoV-2
Вінницька	96	261	11	11	80			4	3	2		10		42		62		14		22
Волинська	61	146	12	6	52		3		1			12		35	1	18		2		4
Дніпропетровська	69	186	13	4	59				4	1		4		39		40			1	21
Житомирська	179	402	32	2	142				3			30		81		87				25
Закарпатська	9	17		1	1				1			1		10						3
Запорізька	28	96	4		22				2	1		1		35		23				8
Ів.-Франківська	15	20			10									2		4	1			3
Київська	64	243	27	10	71							14		66		24		2		1
Кіровоградська	53	120	1	1	43		1		4			7		27		18				16
Львівська	50	88	2	6	22	1	1		12					7	1	8				28
Миколаївська	41	113	8	1	44				1			7		9		30				13
Одеська	47	119	4		39				3			3		23		39				8
Полтавська	36	110	9	2	31				8			11		8		31		4		6
Рівненська	41	127	5	2	28		1					7		41		23	2	4		14
Сумська	12	38	4		12				1			4		3		12				2
Тернопільська	135	370	15	11	135		2	1	9		2	24		111		40	3	1	2	14
Харківська	49	135	8	2	42	1	2		13	2		6		19		24				16
Херсонська	10	22		1	5				2					3		8				3
Хмельницька	28	101	14	2	25	1			7			5		31		1		1		14
Черкаська	94	261	14	8	82		3	8	18	4		8		36		54		5	3	18
Чернівецька	49	132	5	4	29				3	5				22		32	11	5		16
Чернігівська	153	353	3	6	113				7			26	1	68	1	118			1	9
м. Київ	56	184	13	3	50	1			11			13		35		37				21
Україна, всього	1375	3644	204	83	1137	4	13	13	113	15	2	193	1	753	3	763	17	38	7	285

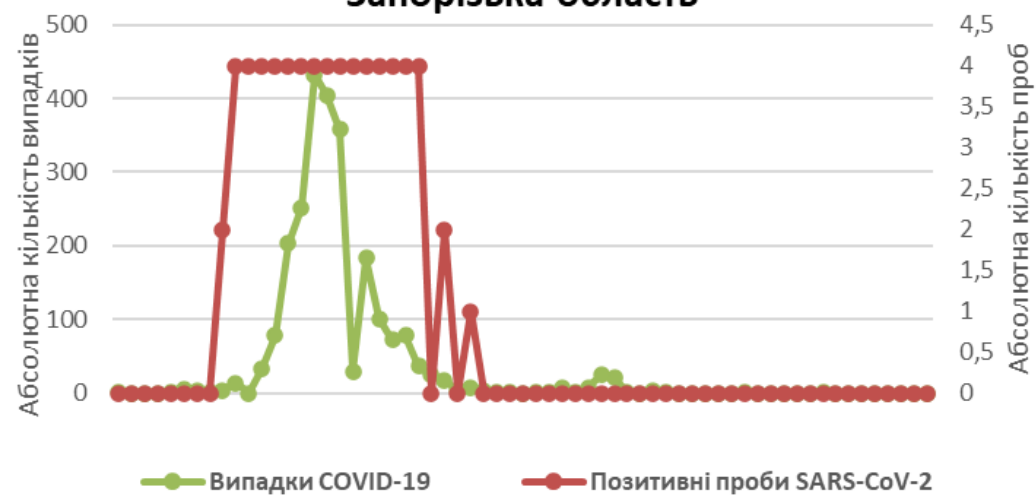
Щотижнева динаміка реєстрації випадків COVID-19 та виявлення SARS-CoV-2 за результатами досліджень проб стічних вод в окремих регіонах України, 21 тиждень 2025 року - 31 тиждень 2026 року

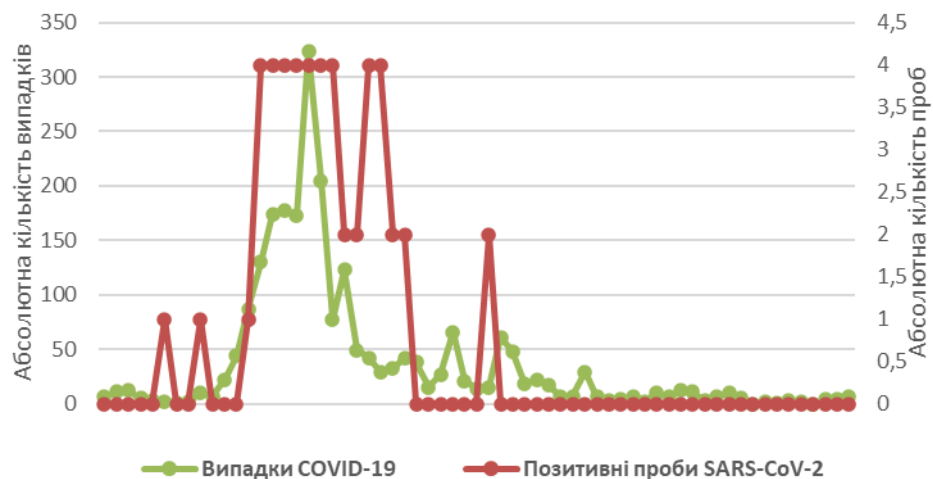
Закарпатська область

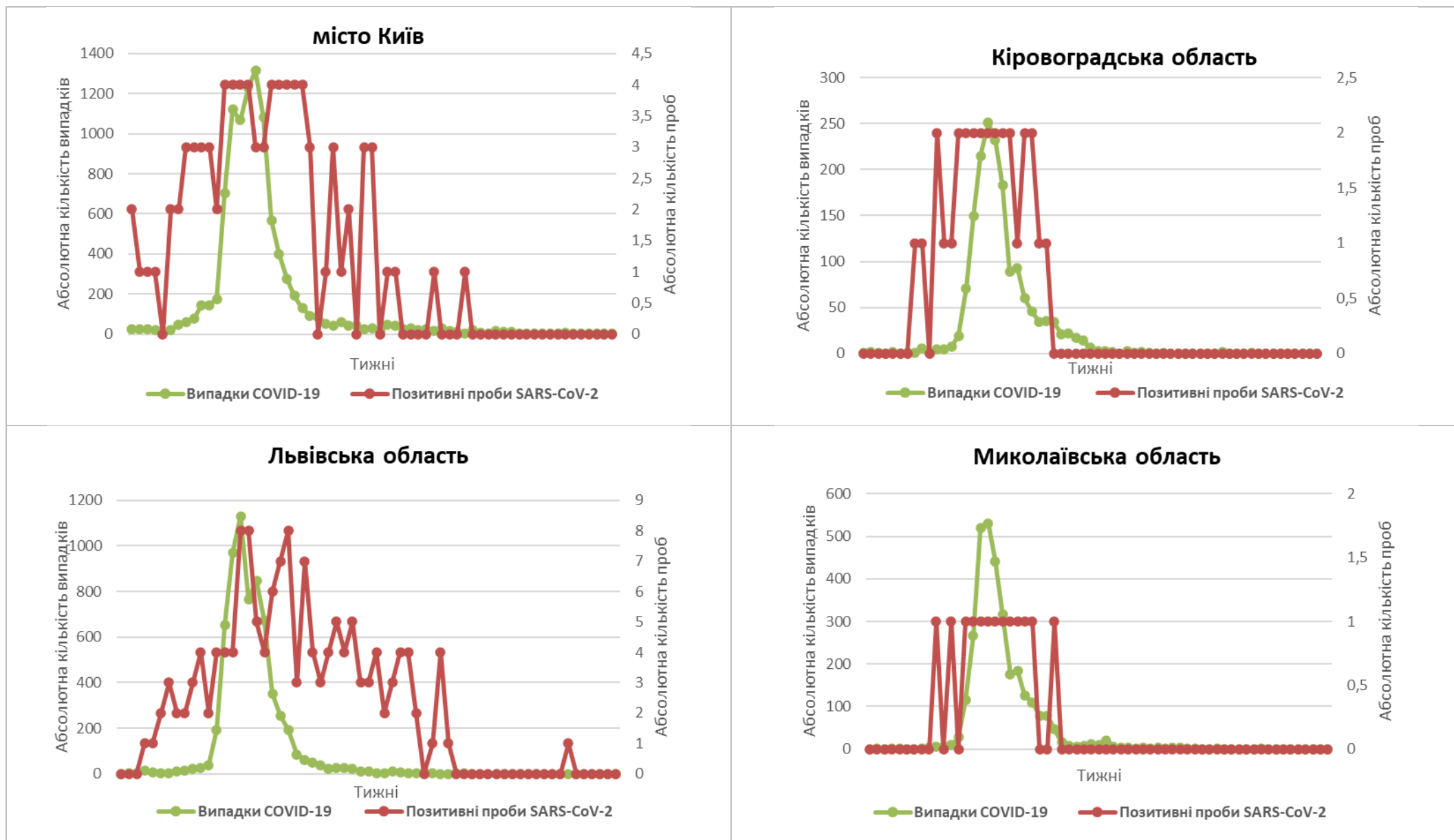

Запорізька область

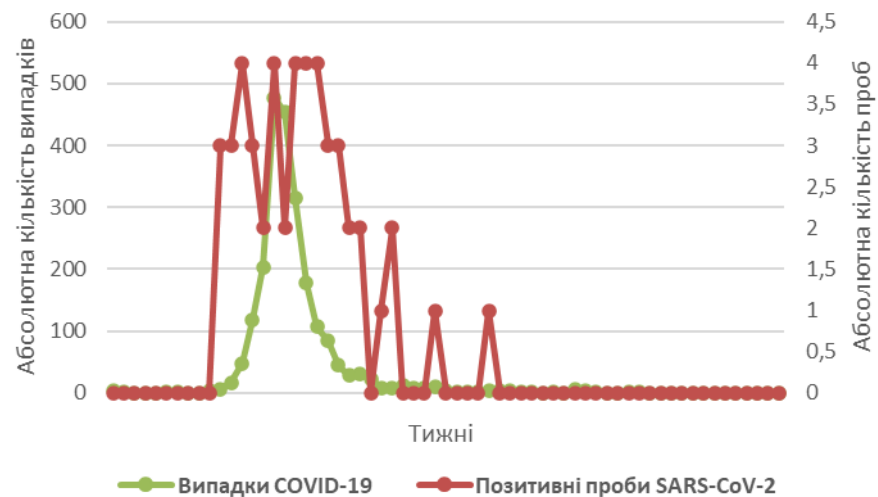

Івано-Франківська область

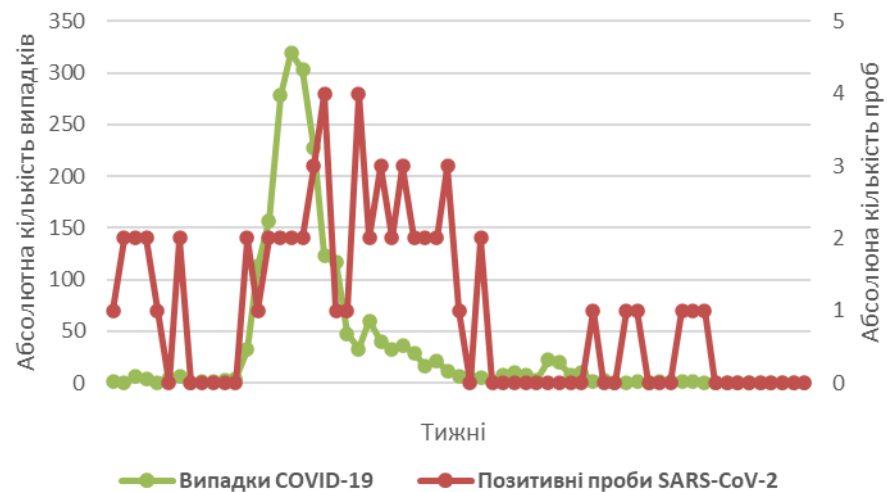

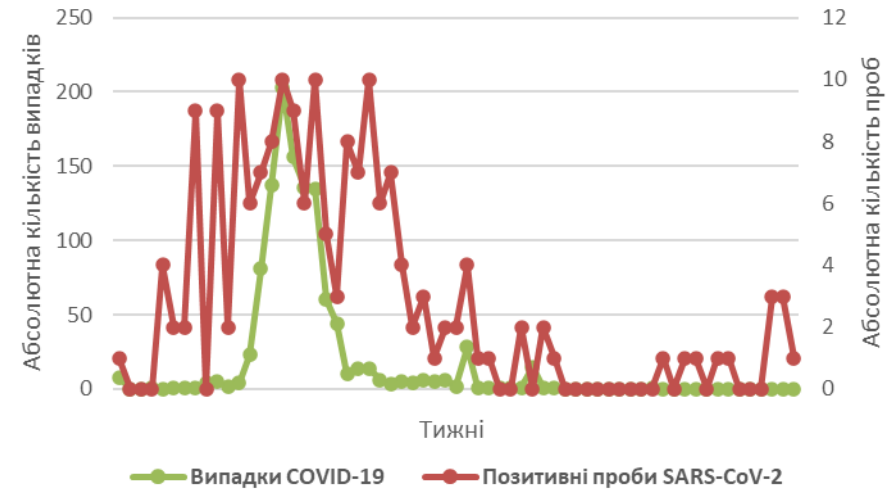
Тернопільська область

Черкаська область

Чернівецька область

**Щотижнева динаміка концентрації вірусу SARS-CoV-2 (середня) у стічних водах в окремих регіонах України,
27 тиждень 2025 року – 31 тиждень 2026 року**

